

ВІДГУК

офіційного опонента

д.е.н., доцента, доцента кафедри
фінансових технологій і підприємництва

Сумського державного університету

Семенова Андрія Юрійовича

на дисертаційну роботу **Лобка Олега Миколайовича** на тему:

«Розвиток системи кредитного менеджменту банківських установ в умовах диджиталізації ринку фінансових послуг», поданої на здобуття

ступеня доктора філософії за спеціальністю

072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

Актуальність обраної теми дисертаційного дослідження

Забезпечення ефективності здійснення кредитної діяльності банківськими установами є однією з основних передумов формування стабільності функціонування таких установ в довгостроковій перспективі. У сучасних умовах банківські установи зіштовхуються з новими викликами, які пов'язані з активним використанням цифрових технологій. Саме у сфері кредитної діяльності ці суб'єкти господарювання намагаються найбільш швидкими темпами впроваджувати окреслені технології для, з однієї сторони, збільшення обсягів продажу кредитних продуктів, а, з іншої, для підвищення якості управління фінансовими ризиками.

Комерційні банки в сучасних умовах приділяють вагому увагу процесам цифровізації, і в першу чергу намагаються впроваджувати інформаційно-комунікаційні технології в сфері розрахункових операцій та кредитної діяльності. Можливості використовувати такі технології у окремих комерційних банків є різними. Відмінними є і потреби у їхньому використанні. Відповідно це обумовлює актуальність проведення досліджень у напрямку поглиблення теоретичних і прикладних аспектів забезпечення цифровізації систем кредитного менеджменту банків з урахуванням нових викликів диджиталізації ринку фінансових послуг. Це і обумовлює актуальність теми дисертаційної роботи Лобка О.М.

Зв'язок дисертації з науковими програмами, планами, темами

Дисертаційна робота виконана в межах планів науково-дослідних робіт Національного університету «Чернігівська політехніка» за такими темами: «Розвиток ринку кредитних послуг в умовах становлення цифрової економіки» (номер державної реєстрації 0121U113250), у межах якої автором обґрунтовано характерні риси функціонування ринку кредитних послуг та виділено основні цифрові технології, які використовуються в кредитній діяльності банківських установ; «Стратегічні детермінанти розвитку ринку фінансових послуг в умовах цифровізації національної економіки» (номер державної реєстрації 0123U104317), у рамках якої здобувачем визначено теоретичні положення функціонування та розвитку ринку фінансових послуг, конкретизовано сутність поняття «диджиталізація ринку фінансових послуг»; «Теоретико-прикладні положення розвитку ринку кредитних послуг в умовах макроекономічної нестабільності та повоєнного відновлення економіки» (номер державної реєстрації 0123U104319), де автором обґрунтовано роль цифрових технологій у розвитку системи кредитного менеджменту банку.

Ступінь обґрунтованості та достовірності наукових положень, висновків і рекомендацій

Ознайомлення зі змістом дисертації та науковими публікаціями автора дає підстави стверджувати, що теоретико-методичні положення, висновки і практичні рекомендації є достовірними. Дисертаційна робота має логічну побудову. Автор системно підійшов до постановки проблеми та її вирішення.

Для досягнення поставленої мети та вирішення завдань дослідження автором використано сукупність загальнонаукових та спеціальних методів. Зокрема, були використані метод контент-аналізу, статистичні методи дослідження, методи систематизації, економетричного моделювання, SWOT-аналіз, методи групування, аналізу, синтезу. Також використано системний підхід для обґрунтування сутності «системи кредитного менеджменту банківської установи», опису теоретичних положень її функціонування, методи абстрагування, індукції, дедукції – для дослідження сутності категорії «ринок

фінансових послуг», поглиблення теоретичних положень його функціонування, визначення наслідків впливу диджиталізації на розвиток такого ринку.

Обґрунтованість наукових пропозицій автора, висновків та представлених рекомендацій підтверджується їх апробацією на міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференціях, науковими публікаціями.

Структура дисертаційної роботи.

Відповідність дисертаційної роботи встановленим вимогам.

Дисертація складається з анотації, вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг дисертації становить 257 сторінок, з них основний текст – 206 сторінок. Перелік використаних джерел містить 236 найменувань і розміщений на 27 сторінках, додатки – 7 сторінок. У тексті дисертації розміщено 51 рисунок та 15 таблиць.

У першому розділі розглянуто сутність кредитного менеджменту та його роль у розвитку банківських установ. Також обґрунтовано теоретико-методологічні положення функціонування і розвитку системи кредитного менеджменту банківської установи, визначено основні її функції. Вагома увага приділена конкретизації особливостей розвитку системи кредитного менеджменту в умовах цифровізації ринку фінансових послуг.

У другому розділі основна увага сфокусована була на аналізі поточних тенденцій діяльності банківських установ на ринку фінансових послуг, сучасних трендах функціонування і трансформації системи кредитного менеджменту банків. Також досліджено наслідки цифровізації ринку фінансових послуг та їхній вплив на функціонування комерційних банків.

У третьому розділі поглиблено науково-практичні підходи до формування нової моделі кредитного менеджменту банківської установи, сформульовано напрямки удосконалення функціонування системи кредитного менеджменту в умовах цифровізації. Також були розроблені стратегічні напрямки забезпечення цифрової трансформації системи кредитного менеджменту банку

Дисертація Лобка О.М. написана українською мовою з дотриманням наукового стилю. Зміст дисертації характеризується цілісністю, завершеністю, логічною послідовністю і конкретністю викладеного матеріалу. Всі поставлені задачі вирішено, а мету досягнуто. В оприлюднених наукових працях основні положення дисертаційної роботи та результати дослідження висвітлено з достатньою повнотою. Кількість, обсяг і зміст опублікованих друкованих праць відповідають вимогам МОН України.

Наукова новизна одержаних результатів

Ознайомлення зі змістом дисертаційної роботи та опублікованими науковими працями дозволяє погодитися з положеннями, які виносяться на захист щодо наукової новизни:

- поглиблено понятійно-категоріальний апарат фінансової науки у частині уточнення сутності дефініції «кредитний менеджмент банку» (с. 51-53);
- удосконалено наукові підходи до дослідження сутності кредитного менеджменту банку, що сформульовані на основі використання методології системного підходу (с. 58);
- сформульовані наукові підходи до конкретизації структури системи кредитного менеджменту банку (с. 55-57);
- описано механізм цифрової трансформації системи кредитного менеджменту банку (с. 182);
- розширено теоретико-прикладні положення формування та розвитку банківської цифрової екосистеми (с. 201).
- розроблено алгоритм впровадження технології штучного інтелекту в систему кредитного менеджменту банку (с. 210);
- обґрунтовано концептуальні засади формування сучасної цифрової моделі системи кредитного менеджменту банку (с. 214);

Практичне значення результатів дослідження

Основні теоретичні висновки і науково-практичні рекомендації впроваджено в освітній процес Національного університету «Чернігівська

політехніка» МОН України, зокрема, при розробці та викладанні навчальних дисциплін «Банківські операції», «Кредитний менеджмент», «Фінансові технології» (№ 600/07-588/ВС від 04.03.2024). Практичні рекомендації використанні в діяльності комерційних банків: АТ «Акцент-Банк» (F5A5-RF58-BAP5-2I58 від 05.02.2025), АТ «Райффайзен Банк» (Д1-B89/10/105 від 22.01.2025).

Повнота викладення наукових результатів дисертації в опублікованих працях

За результатами дослідження опубліковано 13 наукових працях, серед яких: 1 стаття в іноземному науковому виданні; 6 статей у наукових фахових виданнях України, що входять до міжнародних наукометричних баз даних; 6 праць апробаційного характеру. Загальний обсяг публікацій – 12,1 друк. арк.; особисто автору належить – 7,51 друк. арк.

Автором дотримані вимоги п. 8, 9 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р., № 44, щодо кількості публікацій, відповідності опублікованим результатам тим, що містяться у дисертації, апробації її основних положень.

Дотримання норм академічної доброчесності

За результатами аналізу представлених матеріалів не встановлено фактів порушення академічної доброчесності.

Дисертант дотримувавсь норм та принципів академічної доброчесності, норм законодавства про авторське право, порушень яких, як і академічного плагіату, не виявлено. У дисертації наявні посилання на відповідні джерела, зазначені у списку використаних джерел, визначено особистий внесок автора в опублікованих у співавторстві працях.

***Висновки та пропозиції, що викликають певні сумніви,
зауваження на окремі суперечності та можуть слугувати підґрунтям
дискусії під час захисту дисертації***

1. У дисертації у підрозділі 1.2 здобувачу варто було більше уваги приділити виокремленню сучасних викликів, які загалом сьогодні існують для побудови ефективно функціонуючої системи банківського менеджменту і більш детально розглянути її цифрову трансформацію.

2. У першому розділі дисертації також доцільно більше уваги приділити розгляду сутності та функціонування інфраструктури ринку фінансових послуг і, зокрема тих інфраструктурних об'єктів, які відіграють важливу роль у функціонуванні саме ринку кредитних послуг, особливо в процесі його цифрової трансформації.

3. На с. 191 автор розглядає сутність принципу «персоналізації» в рамках функціонування механізму цифрової трансформації системи кредитного менеджменту банку, на наше переконання варто було б увагу приділити опису цього принципу, його сутності, описати зарубіжний досвід впровадження такого принципу в кредитну діяльність комерційних банків.

4. На рис. 3.10 (с. 212) представлені основні підходи до впровадження технології штучного інтелекту у роботу банківської установи, серед яких виділено такі: комбінований, децентралізований та централізований підходи. Доцільно було б також визначити умови, за яких банківські установи повинні обирати конкретний підхід та використовувати його у процесі власної цифрової трансформації.

5. На рис. 3.11 (с. 214) представлено сучасну цифрову модель системи кредитного менеджменту банку, в межах якої визначені характерні риси такої моделі та принципи її побудови. На наше переконання сутність представлених принципів доцільно було б конкретизувати.

Вказані зауваження та дискусійні положення не знижують загальної теоретичної та практичної значущості, обґрунтованості та достовірності основних положень дисертації та не впливають на позитивну оцінку дисертаційної роботи Лобка О.М.

Загальний висновок

Запропоновані положення наукової новизни, що полягають у формуванні теоретичних та практичних положень щодо розвитку системи кредитного менеджменту комерційних банків в умовах цифровізації ринку фінансових послуг є суттєвим внеском у розвиток фінансової науки. Дисертаційна робота Лобка О.М. є завершеним цілісним науковим дослідженням, виконаним на актуальну тему, містить положення наукової новизни та має теоретичне і практичне значення.

Дисертація на тему «Розвиток системи кредитного менеджменту банківських установ в умовах диджиталізації ринку фінансових послуг» відповідає спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування», за формою і змістом відповідає вимогам, викладеним у «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішень рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12 січня 2022. Робота оформлена відповідно до вимог наказу МОН України «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» (зі змінами) № 40 від 12.01.2017 р.

Автор дисертації «Розвиток системи кредитного менеджменту банківських установ в умовах диджиталізації ринку фінансових послуг» Лобко Олег Миколайовича заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування».

Офіційний опонент:

доктор економічних наук, доцент,
доцент кафедри фінансових технологій
і підприємництва
Сумського державного університету
МОН України

Андрій СЕМЕНОГ